

נקדה מעיחה

מדוע חסיד לא התפעל מהבית הגדול?

ילד/ילדה: בהתעדות לרגל שבת חתן (אופרוף) שנערכה תקופה קצרה אחר הסתלקות הרבי הרי"צ, דבר הרבי על כך שבית יהודי צריך להיות מלא בקדושה, ועבודת התפלה צריכה להשפיע על כל היום כולו.

"בקשר לזה ישנו ספור שספר הרבי (הרי"צ) אודות החלוק שבין מתנגד לחסיד:

היו שני אחים, אחד חסיד שהיה עני, כמוכן, והיו לו בנות, והשני מתנגד, שהיה עשיר ובעל בנים. כשבגותיו של החסיד הגיעו לפירוק, החליט לפנות לאחיו המתנגד לבקש עזרתו להשיא את בנותיו.

אבא/אמא: כשנפגשו האחים, הוליה המתנגד את החסיד והראה לו את ביתו המרווח והגדול בעל חדרים רבים, באמרו, חדר זה הוא חדר המיוחד, בחדר זה אני ישן, בחדר זה אני אוכל, ובחדר זה אני מקבל אורחים, וכן הלאה.

ואחר כך שאל המתנגד את אחיו החסיד: נו, מה דעתך על ביתי? ענה לו החסיד: מתפעל הנני מך שביכלתך לחיות בפיזור הנפש, חדר מיוחד לכל דבר, בחדר זה הנך ישן, בחדר זה הנך אוכל, ובחדר זה הנך לומד תורה ומקיים מצוות.

לי - אומר החסיד - יש רק שני חדרים, ואינני מסגל לחלק מקומות מיוחדים לשנה, לאכילה ולקיום התורה והמצוות...

ילד/ילדה: (ההוראה מהספור היא:) בית יהודי אינו מתחלק לחלקים שונים, חלק מיוחד לענייני קדושה, והשאר לענייני חלין; התורה צריכה לחדר וחודרת בכל הבית כולו.

ודגמתו בעבודה הפרטית בכל יום - שעבודת התפלה צריכה לחדר ולפעל בכל היום כולו.

אבא/אמא: לפעמים מתברר יהודי בלבבו שבשעת התפלה - לכל הפחות - יהיו אצלו רק מחשבות של קדושה, אבל, לאחר התפלה, בשעת העסק, לא אכפת לו כל כך. אבל, האמת היא - כפי שדורשת תורת החסידות - שעבודת התפלה צריכה לחדר ולפעל בכל היום כולו.

ומספר על (רבי יוסף יצחק) בנו של ה'צמח צדק', שעל שמו נקרא הרבי (הרי"צ), שהיה נוהג לילך לבית הכנסת לשמע ברכו וקדושה וחזרת הש"ץ, ואחר כך היה מתפלל ביחידות. וכששאלו אותו בנוגע לתפלה בצבור, השיב, שמתפלל לקבץ ולאסף את עשר כוחות נפשו ולהתפלל 'בצבור'.

ילד/ילדה: והנתינת כוח לזה - שהתורה חודרת בכל הבית כולו, והתפלה חודרת בכל ענייני היום - ממשיך הרבי על ידי תורת החסידות, שנמשלה למים שעל ידם נעשה הלוח המזון באפן שמגיע וחודר בכל חלקי הגוף.

הלקח:

כשאנו לומדים חסידות (פרק תניא, שיחה או מכתב של הרבי), זה נותן לנו כוח שכל היום יראה כמו שצריך, כמו בזמן בו אנו מתפללים.

(מעובד על-פי שיחת שבת פרשת תרומה תש"ו)

בן ר' יוסף משקלוב. באחד הימים הוא ישב לסדר את חשבונותיו ולמרה הצער הסכום הכללי היה עגום מאוד. התברר לו, למגנת לבו, כי לא זו בלבד שהעסק לא הניב רווחים ולא זו בלבד שכספו שלו ירד לטמיון, אלא שגם כספם של אחרים שהיה משקע בעסק אבד אף הוא.

בתוך כך נודמן לעיר שקלוב רבנו הזקן. נכנס ר' יעקב לרבי ליחידות ומתוך כבי השיח את מר לבו ובמיחד הביע את כאבו כשדמעותיו זולגות על לחייו על כך שגם כספם של אחרים אבד תחת ידיו.

בתגובה ערף עמו הרבי חשבון חדש, לא של העסק והמסחר שלו אלא חשבון מפרט של מצבו הרוחני, מה שקרוי 'חשבון נפש'.

כפי שיש לשער, הסכום של חשבון הנפש של ר' יעקב שנערך על ידי אדמו"ר הזקן לא היה כל כך זורח ומאיר... עכשו מידענו הסוחר פרץ בבכי בפעם השנייה באותה 'יחידות', אבל מסבות אחרות לחלוטין מאשר בפעם הראשונה. גם הבכי עצמו היה יותר כבד.

התקו

אבא/אמא: בשלב זה, אדמו"ר הזקן פטר אותו לדרכו ואמר לו "לך לשלום". אף כשר' יעקב פנה ללכת, חזר אדמו"ר הזקן, קרא לו ואמר לו: הלוא תבין, באשר לבכי ההוא, כלומר הבכי הראשון, על המצב הכספי החמור, הרי היית בוכה ונשאר עם הבכי [כי מה תועלת יש בבכי?] ואלו באשר לבכי האחרון, תבכה ולבסוף תחדל [שהרי סוף סוף תיטיב את מעשיך והמאזן ישתפר] ובכן במילא גם הבעיה שבגינה היה הבכי הראשון תבוא על פתרונה.

ואכן, כך היה. החסיד התיחס ברצינות למצב נפשו, תקן את הדרוש תקון ברוחניות, וגם במצבו הכלכלי זכה לראות ישועה בחסדי השם.

הלקח: חשבון נפש על הגאולה

"ישב כל אחד ואחד עם עצמו, ויתבונן אליבא דנפשיה (=לפי כמה שמשער בנפשו), יערך 'חשבון צדק' מתי היתה הפעם האחרונה שחשב באמת שהקדוש ברוך הוא נוטל אותו - אכן אותו עצמו - ומוציאנו מן הגלות הזו האחרונה - ואכן מגלות זו, והוא הולך יחד עם משיח לגאולה האמתית והשלמה!?"

כאשר יתבונן בכך אליבא דאמת - יפעל דבר זה גופא אצלו הרחור תשובה, שעל ידי זה הוא נהפך מיד לצדיק גמור, וכאשר 'ישראל עושין תשובה' אזי 'מיד הן נגאלין' ומביאים מיד תשועה והצלה לכל העולם כולו."

(מעובד על-פי מאמר דיבור-המתחיל "נעשה נא" תרצ"א, ספר המאמרים - הרי"צ - ליקוט, חלק ב עמוד שיב, שיחת שבת פרשת משפטים תשמ"ו, ועוד)

להתבונן בכל התנהגותו במהלך היום ולבחון האם היא היתה כמו שצריך. האם הוא התחיל את הבקר עם למוד תורה ותפלה [כנאמר "ראשית ערסתכם חלה, תרימו תרומה" - שכשאתם קם מעריסתו (מטתו) עליו להקדיש את הזמן הראשון ביום להשם]? האם הוא הקפיד להתפלל שלוש תפלות במנין ובמתינות מתוך מחשבה על פרוש המלים, וקבע זמן במהלך היום ללמוד תורה? האם כל עסקיו ועסקיו במשך היום היו בישה כצווי התורה, ובגמילות חסדים עם הזולת, או חלילה לא?

הרוחנו או הכסדנו?

אבא/אמא: כשאדם קובע עתים לתורה ולתפלה כראוי הוא משלים את תכלית בריאתו ובריאת העולם, אף כשהוא נותן למחשבות על עסקיו להפריע ולהטריד אותו בעת התפלה הוא מפסיד פעמים, שכן גם את התכלית הרוחנית שלו הוא לא מקים, וגם בגשמיות הוא לא מרויח (ולפעמים אף מפסיד) יותר מאותו אחד שעושה הפסקה והבדלה בין שעת העסק בפרנסתו ובין הזמן אותו הוא מקדיש רק לתורה ולתפלה. הוא גם היה מטריד וגם לא הרויח מאומה...

"מארגן ועט זיין גאר אנדערש"

ילד/ילדה: כשהוא מתבונן בכל זה, הוא מחליט שיום המחר שלו יראה לגמרי אחרת. הרבה יותר טוב. מתוך הרגשה זו הוא הולך לישון וקם בבקר מתוך שבח והודאה להשם בתפלת שחרית וכל היום שלו ממשיך כראוי. תחלת העבודה היא להאיר את החשך (ערבית), ואחר כך האדם ממשיך ומאיר (שחרית) עד שמגיע לתכלית האור (מנחה).

אם כן, היום כולו משפיע מהערב שלפניו ולכן אומרת התורה "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד".

היריד בעצמו

אבא/אמא: את חשבון הנפש שעל האדם לערוך בסופו של יום, דמו רבותינו נשיאנו לחשבון היומי שעל הסוחר לערוך בעסקיו, וכך מובא ב'היום יום' שקראנו בו 'כסלו, בשם הרבי הרש"ב:

'קריאת שמע שעל המטה' היא בדגמת ה'ודוי' שאומרים לפני צאת הנשמה מהגוף. אלא שאז, הנשמה עוזבת לחלוטין את ה'יריד', את ה'מסחר' הרוחני שהיא עושה בעולם הזה הגשמי על ידי קיום התורה ומצוות, כדברי חז"ל "היום לעשותם ומחר לקבל שכרם" - "היום", הכונה לעולם הזה הגשמי, שבו דוקא היא ההזדמנות לעשות את המצוות.

לעמת זאת, בקריאת שמע שעל המטה בכל לילה, אנו עדין נמצאים בעצמו של היריד ויכולים לפעל את מה שצריך ולכן עלינו לעשות בזמן זה 'חשבון נפש' ולחשב מה אנו יכולים לעשות מחר טוב יותר במסגרת ה'יריד'.

מאזן גשמי מול מאזן רוחני

ילד/ילדה: מספר הרבי הרי"צ: מעשה היה בסוחר חסידי ושמו ר' יעקב

שם משפחה: _____ שם פרטי: _____
למדתיעם: _____ כיתה: _____
חתימת הורים: _____
פרשת ויצא - ח' כסלו תשפ"ו - שנת הקהל - ג'וליון 541

